

RAADSCOMMUNICATIE

Een essay van de griffier

1. Communicatie

Alle gedrag in sociale situaties is communicatief. Deze notitie richt zich op de bewuste communicatie. Communicatie kan beschouwd worden als het bewust uitzenden van informatie tussen (een) zender(s) en (een) ontvanger(s). Het doel is beïnvloeding, wat blijkt uit de response van betrokkene. Bij raadscommunicatie is de raad de zender.

Communicatie kan gezien worden als een vorm van verkeer tussen mensen, waarin vijf elementen zijn te onderscheiden:

1. een zender
2. een boodschap
3. het overbrengen (zeggen of bijvoorbeeld schrijven)
4. de ontvanger
5. de response

Het is van belang bij een discussie over communicatie elk van deze elementen in de discussie te betrekken.

2. Bezinningsvragen

De zender zal zich, voordat hij met de communicatie begint, de volgende bezinningsvragen moeten stellen:

- a. Waarom
- b. Waarover
- c. Wie
- d. Hoe
- e. Waar
- f. Wanneer
- g. Waarmee

ad a. Waarom

In het algemeen de belangrijkste vraag maar merkwaardigerwijs de meest verwaarloosde.

ad b. Waarover

Voor de inzet van raadscommunicatie een wezenlijke vraag. Hierbij kan een onderscheid gemaakt worden in:

De raad als democratisch lokaal bestuursorgaan

Hierover kan op een niet-politieke wijze worden gecommuniceerd met behulp van diverse communicatiemiddelen. Welke middel wordt gekozen is afhankelijk van het antwoord op de vraag voor welke doelgroep de communicatie is bedoeld.

De communicatie zal veelal eenzijdig zijn en bestaan uit uitleg en toelichting. Daar waar sprake is van persoonlijke ontmoeting kan hierover een gesprek ontstaan en is de communicatie tweezijdig.

Over de raad als bestuursorgaan kan en wordt door allen binnen het gemeentehuis gecommuniceerd. De raad zelf doet dit via de communicatiemiddelen waarvan het beheer ligt bij de raadsgriffie (zie communicatiemiddelen).

Ook raadsleden, fracties en partijen kunnen hierover op niet-politieke wijze communiceren.

Het besluitvormingsproces

Hiervoor geldt hetzelfde. Hierbij moet gedacht worden aan de uitleg over de werkwijze en de procedures rond de commissie- en raadsvergaderingen.

De raad speelt hierin, via de griffie, zelf de belangrijkste rol.

Besluiten van de raad

De raad is één van de bestuursorganen van het gemeentebestuur. Anders dan de andere organen is binnen de raad geen sprake van collegiaal bestuur. De beslissingen van de raad zijn altijd bij meerderheid van stemmen genomen. Verschillen binnen de raad worden binnen ons democratisch systeem juist geaccentueerd en in de openbaarheid geuit.

De raad is één bestuursorgaan, maar bestaat uit 29 raadsleden en 9 fracties.

Het is daarom van belang te bepalen waarover je als raad (als éénheid) kan communiceren en wat aan de afzonderlijke fracties is.

DISCUSSIE:

Het is aan de afzonderlijke raadsleden en fracties om de politieke meningen, en daarmee soms ook de politieke verschillen, te uiten. Dat zal zijn vóór de besluitvorming, tijdens de besluitvorming (in commissie en raad), en vaak ook na de besluitvorming (o.a. in politiek café).

Maar als de raad heeft besloten, unaniem of met de kleinst mogelijke meerderheid, dan wordt dat besluit toch ook gecommuniceerd?

Jazeker, het besluit wordt meegedeeld in de rubriek 'Besluiten van de raad' (wettelijke verplichting op grond van artikel 23, vijfde lid, Gemeentewet), als er daarnaast op grond van andere wetgeving een bekendmaking moet volgen, zorgt het college daarvoor (uitvoering raadsbesluiten).

En als gevraagd wordt naar de motivering, dan zal de kans groot zijn dat de motivering wordt genoemd die het college heeft gegeven in het raadsvoorstel.

- Maar geeft de raad, als bestuursorgaan, de uitleg en motivering?
- En u als raadslid, wat als u wordt aangesproken op het raadsbesluit, waar u mogelijk op tegen was. Kunt u dit motiveren en verdedigen en/of brengt u uw eigen ingenomen, afwijkende, standpunt naar voren?

Ad 3. Wie

Hierbij is een onderscheid te maken door wie en voor wie, wie is de doelgroep.

Door wie

Dit kunnen zijn de gemeente, het gemeentebestuur, het college, de raad of de burgemeester.

Voor wie

Voor elke communicatie is van belang te weten wat de doelgroep is. Voor de raad zullen dit vaak zijn de inwoners, bedrijven, organisaties en/of instellingen. De doelgroep kan ook beperkter zijn, bijvoorbeeld de belastingplichtigen of de omwonenden van een bouwlocatie.

Voor raadscommunicatie kunnen 'de kiezers' echter nooit de doelgroep zijn. Dit is de doelgroep voor de raadsfracties, raadsleden en de politieke partijen.

Overigens worden rond gemeenteraadsverkiezingen aparte afspraken gemaakt hoe vanuit de gemeente aandacht besteed wordt aan de verkiezingen en hoe alle partijen onder de aandacht kunnen worden gebracht.

Ad 4. Hoe

Ad 5. Waar

Ad 6. Wanneer

Ad 7. Waarmee

De hoe, waar, wanneer en waarmee vragen doen ons nadenken over de manier waarop wij zullen communiceren, mondeling, schriftelijk, onder vier ogen, in gezelschap en over de tijd, plaats en de hulpmiddelen waarmee wij het best denken over te komen bij de ontvanger.

Antwoord op de ene bezinningsvraag leidt vaak tot het antwoord op de volgende vraag. Als bijvoorbeeld de wet eist dat het college een raadsbesluit op een in de gemeente gebruikelijke wijze bekendmaakt, dan zorgt het college voor een publicatie in het Gemeentejournaal (waarom = wettelijk plicht, waarover = het raadsbesluit, wie = het college, voor wie = iedereen, hoe = schriftelijk, wanneer = donderdag, waarmee = het Gemeentejournaal).

Antwoord op de ene vraag heeft altijd gevolg voor het antwoord op de volgende vraag. Wilt u bijvoorbeeld met een kleine groep in overleg treden om begrip te krijgen over een netelige kwestie, dan is een publicatie in het Gemeentejournaal daarvoor niet het geëigende middel.

3. Imago van de raad / gewenste beeld

Het imago is het beeld dat de ander van je heeft. Kennen wij dat beeld en waar is onze kennis op gebaseerd. Maakt het daarbij nog uit wie u naar uw imago vraagt?

DISCUSSIE:

- Is het imago van de raad voor u een gegeven of zou u een beeld willen 'uitstralen'. Zo ja, welk, en hoe is dat te bereiken.
- Van belang is zich te realiseren dat de raad onderdeel is van het gemeentebestuur, van de gemeente. Zien de doelgroepen het verschil tussen het college en de raad. Wilt u dat dat verschil gezien wordt, ook in de relatie tot het dualisme? Hoe ver gaat dat? Waar is het van belang als gemeentebestuur als eenheid op te treden en waar is het van belang de onderlinge verschillen te laten zien?

Het imago kan door verschillende ook door niet te beïnvloeden factoren worden beïnvloed. Denk aan het imago van de politiek in het algemeen en het imago van het Haagse.

Van belang voor het gewenste imago is in ieder geval de communicatie over de raad als democratisch lokaal bestuursorgaan en over het besluitvormingsproces.

Daarnaast is zeker van belang de communicatie over de besluiten van de raad.

Niet onderschat mag worden wat de invloed is van de uitstraling en manier van handelen van raadsleden zelf. Zijn raadsleden zelf eigenlijk niet het belangrijkste directe communicatiemiddel?

4. Aanzien van de raad

Het aanzien van de raad is ruimer dan het imago van de raad. Dit onderwerp is onlangs landelijk weer op de kaart gezet.

In opdracht van Raadslid.Nu is een essay over het onderwerp 'Aanzien of afzien' verschenen. Zie <http://www.binnenlandsbestuur.nl/Uploads/2015/1/essay-aanzien-of-afzien-2015-01-12.pdf>

Donderdag 8 januari 2015 presenteerde minister Plasterk de [Agenda Lokale Democratie](#) aan de Tweede Kamer. In deze agenda doet de minister een nadrukkelijk oproep aan alle spelers binnen de lokale democratie. In het kader van het programma 'Aanzien van het ambt' wordt een agenda voorbereid met concrete activiteiten die moeten bijdragen aan de aantrekkelijkheid van het politieke ambt. Een van de activiteiten ter voorbereiding van die agenda vormt het Belevingsonderzoek onder volksvertegenwoordigers en leden van het dagelijks bestuur bij gemeenten, provincies en waterschappen. Doel hiervan is om een representatief beeld te verwerven hoe er in de verschillende groepen over het ambt wordt gedacht. Raadsleden in het land hebben hierover een vragenlijst ontvangen.

DISCUSSIE:

Hecht u belang aan het aanzien van de raad en zijn leden en wat is de relatie tussen het aanzien en raadscommunicatie.

5. Participatie

Het is goed in het kader van communicatie ook de participatie te noemen. Voor de voorstellen waarover de raad beslist, en waarbij sprake is van participatie, stelt de raad eerst een startnotitie vast. In deze notitie is opgenomen hoe, in welke mate (participatieladder) en met wie wordt geparticipeerd. Als de raad daarbij een eigen rol wil spelen, kan dit worden opgenomen in de startnotitie. Het participatiebeleid is vastgelegd in 'Ridderkerk, participatie, burgers en bestuur 2013'. Dit is vastgesteld door de raad op 12 december 2013.

COMMUNICATIEMIDDELEN

Hieronder volgt een overzicht van de middelen waarmee de raad thans communiceert.

- **Gemeentejournaal rubriek 'Berichten uit de raad'**

Het Gemeentejournaal is het middelste deel van het huis-aan-huisblad De Combinatie. Het Gemeentejournaal wordt bekostigd door de gemeente en gevuld onder verantwoordelijkheid van het gemeentebestuur. De rubriek 'Berichten uit de raad' bevat publicaties over de raad en de raadscommissies die geplaatst worden door de griffie, onder verantwoordelijkheid van de raad.

In deze rubriek worden opgenomen:

- a. de agenda's van de raad
- b. de agenda's van de raadscommissies, met uitleg van het spreekrecht

- c. de besluitenlijst van de raad. Deze bevat een korte vermelding van de door de raad genomen besluiten. Daar waar wetgeving specifieke bekendmaking vereist, wordt deze verzorgd door het college, als uitvoerder van raadsbesluiten.
- d. publicaties over de jaarlijkse 'Ontmoeting rond de begroting'
- e. mededeling van te houden commissiebijeenkomsten rond de 3 Decentralisaties

De rubriek 'Buiten de raad gesproken' wordt door De Combinatie aangeboden aan de raadsfracties. Deze behoort niet tot de raadscommunicatie.

Budget: college
Invulling en beheer: raad (griffie)

- **Gemeentelijke website**

De raad maakt gebruik van de onder verantwoordelijkheid van het college ontworpen website. De griffie plaatst daarop, onder verantwoordelijkheid van de raad:

Gemeenteraad

Hoe vergadert de raad	uitleg en het raadsschema
Vergaderingen	vergaderstukken, zie hieronder raadsinformatiesysteem
Raad in beeld	uitzending en archief van raadsvergaderingen
Besluitenlijst raad en notulen	de formele besluitenlijst en de woordelijke verslagen
Samenstelling raad	namen raadsleden en persoonsgegevens, gedragscode en nevenfuncties
Moties	de ingediende moties inclusief de stemverhouding
Amendementen	de ingediende amendementen inclusief de stemverhouding
Raadsinformatiebrieven	informatie van het college aan de raad per brief
Raadvragen en antwoorden	de artikel 40 Reglement van orde vragen en de antwoorden van het college
Verbonden Partijen	vergaderstukken en financiële stukken gemeenschappelijke regelingen
Burgerinitiatief	uitleg, verordening, aanvraagformulieren
Rekenkamercommissie	De Rekenkamercommissie Ridderkerk is een door en voor de gemeenteraad ingestelde onafhankelijke commissie. De commissie is zelf verantwoordelijk voor haar communicatie en perscontacten. Er is gelegenheid om via de griffie de rapporten van de commissie te publiceren op de gemeentelijke website. Dit is geen raadscommunicatie.

De homepage van Gemeenteraad geeft informatie over o.a. het functioneren van de raad, het dualisme en de griffie. Onderaan wordt nieuws vermeld, dit betreft de komende commissie- of raadsvergadering en de Besluiten van de raad.

Budget: college
Invulling en beheer: raad (griffie)

- **Raadsinformatiesysteem**

Bevat de agenda's en vergaderstukken voor de raadsvergaderingen en de vergaderingen van de raadscommissies. De stukken die hierop geplaatst zijn, zijn de stukken waarover de raad besluiten neemt.

Na de vergaderingen worden ook amendementen en moties aan de vergaderstukken toegevoegd. Deze zijn voor ieder toegankelijk.

Als de stukken hierop zijn geplaatst, zijn ze ook toegankelijk op RaadDigitaal, een app voor de iPad waarover de raads- en burgerleden beschikken.

Budget: college
Invulling en beheer: raad (griffie)

- **Raad in beeld**

De raadsvergaderingen zijn live te volgen (audio en video) en kunnen ook achteraf door een ieder worden ingezien.

Ook de raadsagenda en de bijbehorende stukken zijn in te zien.

Budget: raad (griffie)
Invulling en beheer: het beheer wordt uitgevoerd door een externe partij in opdracht en onder toezicht van de griffie

- **BAR Plaza**

Het intranet voor de ambtenaren van de BAR-organisatie. De griffie maakt hierop melding van de Besluiten van de raad, het vergaderschema en de verwijzing naar de openbare informatie op de website.

Budget: BAR-organisatie
Invulling en beheer: raad (griffie)

- **Gemeentegids**

De Gemeentegids wordt jaarlijks uitgegeven. Het college coördineert de uitgave. De griffie levert informatie aan over:

- de leden van de raad
- het spreekrecht
- Gemeenschappelijke regelingen
- Burgerinitiatief

Nu de uitgever de gids niet meer huis-aan-huis verspreid en zijn website bovenstaande informatie niet biedt, is de Gemeentegids feitelijk geen communicatiemiddel meer voor de raad.

Budget: college
Invulling en beheer: raad (griffie)

- **Fotomateriaal**

Bij de installatie en wijzigingen in de gemeenteraad worden foto's genomen van de individuele raadsleden. Deze worden gebruikt voor de gemeentelijke website, de Gemeentegids en het bord in de hal van het gemeentehuis, met de foto's en namen van de collegeleden, de raadsleden, de gemeentesecretaris en de griffier. Foto's worden rechten vrij beschikbaar gesteld aan o.a. de pers.

Budget: college
Invulling en beheer: college

- **Digitale abonnees**

Ieder kan zich bij de griffie opgeven als digitaal abonnee. Als de vergaderstukken voor raad en raadscommissie geplaatst zijn op de gemeentelijke website (Raadsinformatiesysteem) ontvangen de abonnees van de griffie een mail met een link naar de vergaderstukken.

Budget: n.v.t.
Invulling en beheer: raad (griffie)

- **Raadsbundel**

De raads- en burgerleden werken met een iPad. Bepalend voor hun besluitvorming zijn de vergaderstukken zoals geplaatst in het Raadsinformatiesysteem. Toch worden de stukken voor belangstellenden ook nog verstrekt in de zogeheten raadsbundel. Hiervoor zijn een aantal abonnees waaronder de bibliotheken. Vóór elke raadsvergadering zijn ook enkele bundels beschikbaar voor belangstellenden. Deze liggen in de hal van het gemeentehuis.

Budget: BAR-organisatie
Invulling en beheer: raad (griffie)

- **Communicatie met de pers**

De pers behoort tot de digitale abonnees en ontvangen veelal ook nog de raadsbundel. Ervaring is dat de pers vrijwel altijd aanwezig is bij commissie- en raadsvergaderingen. Voor eventuele vragen kan de pers zich wenden tot de griffier.

Budget: n.v.t.
Invulling en beheer: n.v.t.

- **Ontmoeting rond de begroting**

Jaarlijks, voorafgaande aan de begrotingsbehandeling, organiseert de raad (de griffie) de 'Ontmoeting rond de begroting'. Aan de hand van een gekozen thema worden Ridderkerkse organisaties uitgenodigd zich tijdens een markt te presenteren. Ieder is welkom om met deze organisaties, het gemeentebestuur en bezoekers, in gesprek te gaan.

Budget: raad (griffie)
Invulling en beheer: raad (griffie)

- **Foldermateriaal**

De raad beschikt niet over foldermateriaal. Wel is er een folder over het Burgerinitiatief.

Budget: college
Invulling en beheer: raad (griffie)

- **Bezoeken aan de raadzaal**

Een enkele maal per jaar komt het voor dat organisaties/verenigingen een bezoek willen brengen aan het gemeentehuis/de raadzaal. Hoewel dit niet actief naar buiten wordt gebracht, is er bij de griffie altijd bereidheid in de raadzaal uitleg te geven over het functioneren van de raad en de inrichting van de raadzaal.

- **Werkgroep Samenspraak**

De Werkgroep Samenspraak is het werkverband waarbinnen raadsleden bezoeken kunnen afleggen en zelf activiteiten kunnen organiseren voor de raad.

Budget: raad (griffie)
Invulling en beheer: raad (griffie)

- **Bezoek aan de raad**

Voorafgaande aan de raadsvergadering was er voor maximaal 10 personen gelegenheid bijeen te komen en uitleg te krijgen over het functioneren van de raad en over de raadsvergadering uitleg te krijgen van een tweetal raadsleden. Na afloop kon men de raadsvergadering bezoeken. Bekendheid hieraan werd gegeven in het Gemeentehuis, op het lokale TVkanaal en door uitnodiging van specifieke verenigingen en organisaties. Na enige jaren is gebleken dat deze vorm dit niet meer in een behoefte voldoet. De activiteit is georganiseerd vanaf mei 2011 tot maart 2014. Gezocht wordt naar een andere vorm om bekendheid te geven aan het raadswerk.

Budget: raad (griffie)
Invulling en beheer: raad (griffie)